

ANDRÉ GARITTE
CHLOÉ THIBAUT
STEFAN WOUTERS

RENÉE
DEMEESTER

PAYSAGES ABSTRAITS
ABSTRACTE LANDSCHAPPEN

*DEMEESTER, CELLE QUI
FAIT DANSER LES ARBRES*

*DEMEESTER DIE
DE BOMEN DOET DANSEN*

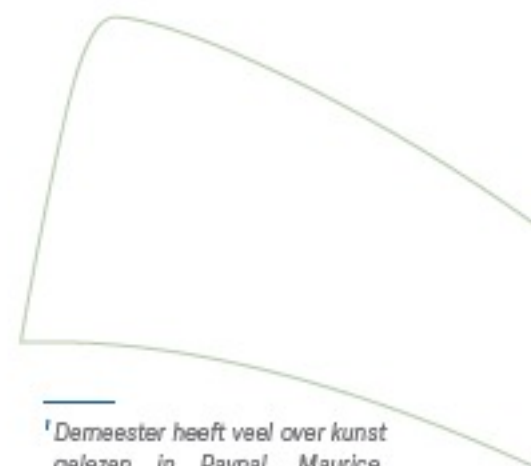
STEFAN WOUTERS

DEMEESTER DIE DE BOMEN DOET DANSEN

De invloed van de avant-gardist Paul Cézanne (1839-1906) op de moderne schilderkunst hoeft geen betoog. Het werk van Cézanne is een schoolvoorbeeld voor iedere beginnende schilder die de essentie van de dingen probeert weer te geven. Zo verliep het ook bij de quasi-autodidactische kunstenares Renée Demeester (*Bibanga, Congo, 28/12/1927 - Brussel, 20/04/2022*).¹ Eerst begon ze het wezen van een stad - in haar geval Brussel - met snelle penseelstreken en in contrasterende kleuren weer te geven. Kort nadien bevolkte ze deze stad met langgerekte, reusachtige figuren die aan het eten, spreken en zingen zijn (p. 53). "Des fantômes familiers" suggereerde de surrealist Marcel Mariën (1920-1993).² Vanuit een ander psychoanalytisch perspectief kunnen we deze expressies ook interpreteren als een uiting van verstikking: angst om niet over de daken heen te kunnen kijken. Dit heeft te maken met de herinneringen uit haar kindertijd wanneer ze in Congo woonde en gewend was aan de open ruimte. De vormtaal en de handelingen van haar 'reuzen' zijn ook - bewust of deels onbewust - geïnspireerd door de Afrikaanse cultuur.

VERWANTSCHAPPEN

Er zijn duidelijke gelijkenissen en parallellen te trekken tussen het werk van Renée Demeester en dat van haar echtgenoot, de beeldhouwer Marcel Arnould (*Braine-le-Comte, België, 8/04/1923 - Sint-Kwintens-Lennik, 20/08/1974*). Arnould, eveneens quasi-autodidact, oogstte met zijn werk wel meer bekendheid dan Demeester. De reden hiervoor is meervoudig. De toenmalige (kunst)wereld werd voornamelijk gedomineerd door mannen. Bovendien had Arnould - in tegenstelling tot Demeester - een extroverte, dominerende persoonlijkheid. Op emotioneel vlak waren de kaarten echter anders geschud. Arnould lag in de knoop met zichzelf en met de maatschappij, wat leidde tot een tragisch einde. Demeester stond, ondanks haar moeilijke relatie met haar vader, sterker in het leven. Bepalend voor de artistieke ontwikkeling van het kunstenaarskoppel was het surrealistische milieu waarin zij vertoefden. Denk onder meer aan Marcel Mariën, E.L.T. Mesens (1903-1971), Georges Thiry (1903-1994), Marcel Lecomte (1900-1966), Jacques Lacomblez (1934) en in mindere mate René Magritte (1898-1967) die op dat moment reeds een gevestigde waarde was binnen de kunstwereld. Arnould schilderde aanvankelijk zowel figuratief als abstract surrealistisch, vervaardigde assemblages, schreef visuele poëzie en was, zoals Demeester, geïnteresseerd in het concipiëren van collages. Zijn abstracte schilderijen kenmerken zich door centrale, 'zwevende' composities opgebouwd uit scherpe, gebogen lijnen die uitstrekken tot aan de zijanten van het doek. Het lijken geschilderde sculpturen. Nadat hij in 1957 het werk van de Britse beeldhouwer Lynn Chadwick (1914-2003) had leren kennen in het Paleis voor Schone Kunsten, begon hij zijn abstracte schilderijen om te zetten in metalen sculpturen.³ Deze werken zijn opgebouwd uit puntige 'haaienvinnen' die met elkaar in de lucht lijken te schermen.

¹ Demeester heeft veel over kunst gelezen in Raynal, Maurice, Leymarie, Jean & Read, Herbert, *Histoire de la peinture moderne de Baudelaire à Bonnard : Naissance d'une vision nouvelle. L'École de Honfleur. L'impressionnisme. Le Néo-impressionnisme. Le Symbolisme. Le Post-impressionnisme*, Skira (ed.), Genève 1949.

² Zij was niet blij met de kritiek dat deze 'reuzen' zouden verwijzen naar fallussen. Uit een reeks mondelinge interviews met Demeester, afgenomen door André Garitte, Chloé Thibault en Laura Uhlmann, 2021-2022.

³ Zijn eerste sculptuur vervaardigde Arnould in augustus 1957 (Plakboek dat Arnould samenstelde van zijn werk uit de periode 1952-1957).

RENÉE ET MARCEL, Bruxelles, 1959.

MOUVEMENTS 18, années 1960, huile sur toile, 130 x 100 cm.

MOUVEMENTS 3, 1966, huile sur toile, 100 x 150 cm. Collection Maurice Verbaet.

Chez Renée Demeester, Bruxelles, années 1990.

GALERIE flat 5

SPINOLAREI 18

BRUGGE

ARNOULD

BEELDHOEWKUNST
JUWELEN · ENIGE STUKKEN

FLAT 5 nodigt u uit
voor de vernissage
vrijdag 5 november
te 19 uur.

DE TENTOONSTELLING LOOPT VAN 5 TOT 26 NOVEMBER 1971

DEMEESTER

SCHILDERIJEN

GALERIE FLAT 5 IS OPEN
OP AFSpraak
TELEFOON 090/393.13
na 19 u.
PARLOFOON
VAN DER STRAETEN

maandag 17 u tot 20 u
dinsdag 17 u tot 20 u
woensdag
10 u tot 12 u - 14 u tot 20 u
donderdag
10 u tot 12 u - 15 u tot 20 u
vrijdag 15 u tot 20 u
zaterdag
10 u tot 12 u - 14 u tot 20 u
zondag 10 u tot 13 u

Orisk. H. Kamps. 1968 Brussel - Zelf op te hangen

LA FORGE DES AUBES, 1975, huile sur toile, 68 x 106 cm.
L'hommage à Marcel.

1927**1938****1945****1947****1951**

1952

1953

1954

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

DOORSLAGGEVENDE HERINNERINGEN

BELGISCH CONGO (1927-1951)

1927

Renée Demeester is geboren op 28 december in Bibanga, in de provincie Kasai van Belgisch Congo. Ze is de tweede dochter van Henri Demeester, een territoriaal bestuurder uit Oostende, en Marguerite Van Assche uit Kortrijk. Ze groeit op met haar broers en zussen in Jadotville (Likasi), gelegen in Haut-Katanga.¹ Het kind is gefascineerd door de machtige natuur die haar de indruk geeft op te gaan in een geheel.

'Als je in Congo een meertje voor je hebt, heb je ook de indruk dat het achter je ligt en aan de zijanten, het is een soort kosmogonie [...] en dat is wat ik wilde geven. Ik noemde het 'ruimte-tijd' omdat ik geen ander woord kon bedenken.'

Renée Demeester, 2021

1938

Om de drie jaar keert het gezin voor zes maanden terug naar België. Op 11 juni beleeft Renée Demeester een enorme aardbeving in Kortrijk.² Het meisje verdrijft haar angst door te tekenen, een escapisme dat al snel uitgroeit tot passie.

1945

Op 18-jarige leeftijd overtuigt Renée Demeester haar ouders om haar in te schrijven in de Brusselse Academie voor Schone Kunsten, in plaats van haar studies voort te zetten in Elisabethstad (Lubumbashi). Na hun aankomst in België verandert haar vader van mening: hij dwingt zijn dochter om stenotypie te volgen, genadeloos voor haar verzet.

1947-1951

Vier jaar lang werkt Renée Demeester in Congo als secretaresse bij de Union Minière du Haut-Katanga (UMHK- Mijnwerkersbond) in Jadotville, terwijl ze in haar vrije tijd schildert. Ze vindt toevlucht in boeken over moderne kunst en houdt haar eerste tentoonstelling. Cézanne, Van Gogh en de impressionisten tonen haar hoe ze kleur kan bevrijden van academische beperkingen.

'Haar roeping kwam tot haar in Jadotstad – waar ze lange tijd met haar ouders verbleef – terwijl ze een boek met als titel Van Baudelaire tot Bonnard doorbladerde.'

Georges Fabry, in: *Le Soir*, mei 1970

Solotentoonstelling

Katholieke School St. Sauveur,
Jadotville (Likasi),
1948.
Portretten en landschappen
in olieverf.